

En viktig kilde til lånekapital for stadig flere bedrifter:

Eksportkredittfinansiering

Artikkelen er forfattet av:

Senioradvokat
Audun Nedreliid
Advokatfirmaet BA-HR

Såkalt «Export Credit Agency» eller «ECA»-finansiering er offentlig tilbudt lånefinansiering som kan innvilges kjøpere av eksporterte kapitalvarer (varer eller tjenester) for å støtte opp om et lands eksportindustri. Forfatteren går kort gjennom hovedtrekkene ved ordningen og de mulighetene den gir norske bedrifter.

Ordningen finnes i de fleste land, og kan være en viktig kilde til lånekapital også for norske bedrifter – særlig i tider hvor det ordinære bankvesenet reduserer sin utlånsvekst. Temaet er derfor av stor aktualitet for økonomi- og finansansvarlig i alle bedrifter som eksporterer eller importerer kapitalvarer.

ECA-finansiering er en gunstig og stabil finansieringskilde

Etter turbulente tider i finansmarkedene de senere årene, har både norske og europeiske myndigheter varslet økte krav til kapitalisering av bankvesenet. Bankene tilpasser seg de økte kravene blant annet ved å redusere utlånsaktiviteten, en utvikling man må forvente vil vedvare for lån til næringslivet i årene som kommer. Den reduserte tilgangen til fremmedkapital fra det ordinære bankvesenet har ført til en stadig økende trend med såkalt «ECA» («Export Credit Agency»)-finansiering.

ECA-finansiering er enkelt sagt offentlig tilbudt lånefinansierings- eller garantiordninger, som har til hensikt å støtte et lands eksportnæringer ved å tilby lån til kjøpere av kapitalvarer som er eksportert fra landet.

Den norske ECA-ordningen

Norge har to offentlige organer som tilbyr ECA-finansiering. Statsaksjeselskapet Eksportkreditt Norge AS yter offentlig finansierte eksportlån, og det statlige forvaltningsorganet Garanti-instituttet for eksportkreditt («GIEK») tilbyr ulike former for eksportgarantier, blant annet som sikkerhet for utlån til kjøper av eksporterte kapitalvarer. De fleste eksportfinansieringsgarantiene fra GIEK blir således utstedt i favør av Eksportkreditt Norge AS, som yter selve lånet. Eksportkreditt Norge AS kan imidlertid også låne ut penger mot andre typer garantier enn fra GIEK, for eksempel mot en bankgaranti fra en ordinær bank med god kredittverdighet (norsk eller utenlandsk), eller yte lån som dels er sikret med en garanti fra GIEK og dels sikret med en eller flere bankgarantier. Andre land har tilsvarende eksportkredittordninger.

Hovedpoenget i den norske ordningen er at Eksportkreditt Norge AS ikke skal ta kredittrisiko ut over det som følger av den underliggende garantien. Tilsvarende er det ingen ting i veien for at GIEK kan stille garanti i favør av en bank (norsk eller utenlandsk), så lenge garantien sikrer et lån banken yter til en kjøper av norsk-eksporterte kapitalvarer. Finanstilsynet har fastslått at eksportfinansieringsgarantier utstedt av GIEK skal likestilles med risiko på den norske stat. En norsk bank som yter eksportfinansiering mot sikkerhet i en GIEK-garanti, kan derfor bokføre lånet med risikofaktor null i henhold til kapitaldekningskravene.

Pr. 31. desember 2012 var hele 90 % av garantiene utstedt fra GIEK relatert til leverandørindustrien innenfor olje og gass samt til maritime næringer. Ordningen med ECA-finansiering er således godt

kjent for norske rederier og offshorevirksomheter samt for underleverandører i disse næringene, men kan muligens virke uoversiktlig og mindre aktuell for bedrifter i andre eksportbransjer. Denne statlige lånefinansieringsordningen kan imidlertid være av stor betydning for salg fra norske eksportører, og det har vært et uttalt politisk mål at ordningen skal bli mer benyttet også innenfor andre sektorer. Det er samtidig viktig å være klar over at norske bedrifter har en mulighet for å motta tilsvarende gunstig eksportfinansiering fra utenlandske ECA-organer ved import av kapitalvarer fra utlandet.

Vilkår for ECA-finansiering fra Eksportkreditt Norge AS

Lån gitt av Eksportkreditt Norge AS må følge vilkårene OECD-avtalen for offentlig støttede eksportkreditter, «Arrangement on Officially Supported Export Credits». Dette er en ikke-bindende konsensusavtale («gentlemen's agreement») mellom USA, EU, Japan, Korea, Sveits, Australia, Canada, New Zealand og Norge. Hensikten bak avtalen er å samkjøre de offentlige støtteordningene for eksportfinansiering, slik at man unngår uheldig konkurransevidning mellom landene basert på finansieringsordninger og ikke basert på pris og kvalitet på den eksporterte varen eller tjenesten. OECD-avtalen omhandler generelt et felles regelsett for lån eller garantistillelse ved eksport av alle typer varer og tjenester hvor betalingen skal gjøres over to år eller mer. Avtalen gjelder imidlertid ikke for eksport av militært materiell eller jordbruksprodukter.

Med eksport fra Norge forstås levering av varer og arbeids- og tjenesteytelser, herunder overdragelse av teknisk kunnskap, lisens- og patentrettigheter og lignende, når oppgjør skal skje fra utlandet. Det er i tillegg åpnet for at det også kan ytes norsk ECA-finansiering til norske kjøpere av utstyr til skip eller flytende innretninger som bygges i utlandet, samt til norsk kjøper av skip eller flytende innretning dersom skipet vil få sin inntjening fra utenriksfart eller offshorevirksomhet.

ØKT ECA: Redusert tilgang til fremmedkapital fra bankvesenet har gitt mer «ECA» («Export Credit Agency»-finansiering).

Vanlig løpetid på eksportkredittlån er opp til 8,5 år. Det er et krav at lånene skal nedbetales med like store avdrag i løpet av lånets løpetid, hvor avdragene maksimalt kan betales med halvårlige intervaller og hvor første avdrag senest skal betales seks måneder fra det tidspunkt kreditten ble etablert. Lån kan gis i norske kroner eller i utenlandsk valuta.

Det kan etter OECD-avtalen gis lån opp til 85 % av total kontraktsverdi på det eksporterte, men maksimalt opp til 80 % av verdi for skip. Samtidig er det normalt regler om hvor stor andel av den totale kontraktsverdien som må være direkte knyttet til varer fra eksportlandet. Hvor stor belåningsgrad man kan få i forhold til samlet kontraktsverdi vil også være gjenstand for en kommersiell risikovurdering på samme måte som i en ordinær bank.

Rentevilkår på lån fra Eksportkreditt Norge AS

Lån til utenlandsk kjøper av norske eksportvarer eller eksporterte tjenester kan gis både som et fastrentelån («Commercial Interest Reference Rate» eller «CIRR»-lån), eller som lån med flytende rente til markedsvilkår på utbetalingstidspunktet. Foruten valg av

rentesats er vilkårene mellom CIRR-lån og markedsbaserte lån identiske, og det er således uansett en forutsetning at låntaker kvalifiserer for CIRR-lån etter OECD-regelverket.

Commercial Interest Reference Rate fastsettes av OECD den 15. i hver måned basert på statsobligasjonsrenten i hver enkelt valuta. Fastrentesatsen ved et CIRR-lån fastsettes imidlertid allerede ved tidspunktet for lånetilsagnet, som vil være en tid før lånet faktisk skal komme til utbetaling. Alternativt kan lånet altså velges utbetalt til flytende markedsrente ved utbetaling. Dette innebærer at ordningen med tilsagn av CIRR-lån til fast rente gir innehaveren av tilsagnet en gratis renteopsjon, hvor lånet blir mer attraktivt hvis markedsrenten stiger før lånet kommer til utbetaling.

Særlige lånevilkår for eksport innenfor enkelte virksomhetsområder

For enkelte virksomhetsområder er det gitt særskilte regler. Dette gjelder blant annet for lån til anskaffelse av skip, kapitalvarer til bruk innenfor fornybar energi, prosjekter som forebygger klimaendringer og vannprosjekter (fremføring og rensing av drikkevann, behandling av avløpsvann mv). Lån som faller inn under ett av disse virksomhetsområdene, vil etter OECD-avtalen kunne gis lengre løpetid enn det som er tillatt gitt innenfor andre virksomhetsområder, med eksempelvis opp til 12 års avdragstid for skipsfinansieringer og opp til 18 års avdragstid innenfor fornybar energi.

Det er også gitt særregler for rene prosjektfinansieringer som ikke faller inn under de særskilte virksomhetsområdene. Hva som utgjør en prosjektfinansiering er nærmere definert i OECD-avtalen, men enkelt forklart er dette lån ytet til en selvstendig økonomisk enhet med låneformålet som sin eneste virksomhet («single purpose»-selskap), og hvor kontantstrømmen som de finansierede eiendelene genererer i løpet av lånets løpetid vil være tilstrekkelig for å betjene renter og avdrag uten behov for ytterligere finansiell støtte fra bakenforliggende eiere. Slike prosjektfinansieringer kan få eksportkredittlån med inntil 14 års avdragstid. Avdragene kan i en prosjektfinansiering også avtales å skulle betales sjeldnere enn på en halvårlig basis dersom dette samsvarer med den forventede kontantstrømmen i prosjektet.

Råd på veien

For bedrifter som ønsker å benytte en ECA-ordning som finansieringskilde ved kjøp av kapitalgjensstander, er det viktig å være klar over at selskapet vanligvis må søke det aktuelle eksportkredittinstituttet om eksportfinansiering før den aktuelle eksportkontrakten signeres. Dette er også tilfellet ved søknad om CIRR-lån fra Eksportkreditt Norge AS. Basert på en slik initiell kontakt vil Eksportkreditt Norge AS kunne tilby et betinget finansieringstilsagn, og avtale om eksport kan deretter inngås. Endelig finansieringstilsagn vil imidlertid være avhengig av kredittgodkjenning og forhandling av lånedokumentasjon, på samme måte som for låneavtaler inngått med kommersielle banker. I motsetning til i en ordinær bankfinansiering, hvor låntaker ofte har én eller flere faste bankforbindelser som kjenner selskapet godt, vil en ECA-finansiering ofte være av mer enkeltstående karakter. Potensielle låntakere må derfor være forberedt på at både låntakers finansielle stilling generelt, økonomien i prosjektet som finansieres, samt mulighetene for betryggende pantedeckning/sikkerhetsstillelse etter reglene i låntakers hjemland vil bli nøye gjennomgått før en endelig kredittbeslutning fattes. Det vil av denne grunn ofte være en langt mer tidkrevende prosess å få på plass en endelig kredittavtale med et ECA-organ enn ved opptak av et ordinært banklån.